

2019-12-20

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
Sverige

Magnus Lundberg
+46725776761
magnus.lundberg@tco.se

Krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp för bolag med statligt ägande (Ds 2019:25)

N2019/03037/BSÄ

TCO har tagit del av departementspromemorian Krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp för bolag med statligt ägande (Ds 2019:25) och inkommer härmed med följande yttrande.

Sammanfattningsvis tillstyrker TCO förslagen i sin helhet, men vill komplettera med kommentarer och synpunkter på de förslag eller konsekvenser av förslaget som är av särskilt intresse för TCO.

TCO:s synpunkter

Skyldigheten och/eller möjligheten att ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor när myndigheter eller andra upphandlande enheter genomför upphandlingar är numera infört i upphandlingslagstiftningarna. Flertalet bolag med statligt ägande omfattas dock inte av upphandlingslagstiftningen, vilket i sig talar för att det finns ett behov av reglering för att uppnå större enhetlighet. Att detta nu genom regeringens ägarstyrning också föreslås bli ett krav när statliga bolag gör inköp av varor eller tjänster är bra.

Förslaget innebär att staten genom sin ägarpolicy ska instruera de statligt ägda bolagen att tillämpa de regler som bl.a. gäller enligt 17 kapitlet LOU i frågan om att ställa arbetsrättsliga krav vid inköp av tjänster och varor. På samma sätt som för myndigheter eller andra upphandlande enheter ska skyldigheten att tillämpa reglerna endast gälla vid inköp över de s.k. tröskelvärdena och när det bedöms som behövligt. Därmed lägger man sig på lagens miniminivå.

TCO är medvetet om att det upphandlingsrättsliga regelverket kring arbetsrättsliga villkor enbart är obligatoriskt att tillämpa över tröskelvärdena men hade gärna sett att det var obligatoriskt även under tröskelvärdena.

TCO anser att det är viktigt att staten tydligt instruerar sina bolag att inte bidra till en försämring av löner och anställningsvillkor genom sina inköp. Då frågan i dagsläget inte är reglerad för de aktuella bolagen innebär förslagen definitivt en förbättring. TCO anser dock att förslagen i vissa avseenden borde varit mer långtgående.

Av LOU framgår att en upphandlande myndighet eller enhet har rätt att ställa krav utöver det så kallade obligatoriet (17:1 LOU). Det är önskvärt att staten tydligt markerar att den möjligheten också finns för bolagen.

TCO anser att det i statens ägarpolicy ska anges att bolagen med statligt ägande alltid ska överväga att ställa bättre krav än miniminivåer på lön, semester och arbetstid samt överväga att vid det enskilda inköpet kräva kollektivavtal. Vidare bör det i statens ägarpolicy anges att bolagen med statligt ägande alltid ska överväga möjligheten att ställa krav på tjänstepension och försäkringar. Dessa förmåner är, precis som semester och arbetstid, nära kopplade till lön och är dessutom mycket viktiga ur en arbetstagares synvinkel. TCO föreslår att det förtydligas att bolagen med statligt ägande naturligtvis alltid är välkomna att tillfråga de relevanta centrala arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna om villkoren avseende lön, arbetstid och semester.

Bolagen med statligt ägande ska regelbundet följa upp hur leverantörer efterlever de arbetsrättsliga krav som har ställts genom avtal. Hur uppföljningen ska ske ska bestämmas av respektive bolag. TCO anser att det är viktigt att bolagen med statligt ägande lägger erforderliga resurser på uppföljningen och att de agerar vid bristande efterlevnad. De krav som ställs på leverantören i det enskilda avtalet bör förenas med vite och rätt till hävning av avtalet om leverantören inte medverkar till erforderlig uppföljning av de arbetsrättsliga villkoren inklusive uppföljning av underleverantörer i alla led samt om brott mot avtalet konstateras.

TCO anser att det finns betydande problem med att arbetsrättsliga krav ställs i upphandlingar om efterlevnaden hos leverantörerna inte kontrolleras. Brister i uppföljningen gynnar oseriösa leverantörer som kan ange oriktiga uppgifter om de arbetsrättsliga villkoren i sina anbud samtidigt som de kan ge låga priser på anbudet. På motsvarande sätt missgynnas seriösa leverantörer vars pris för anbudet blir högre på grund av kostnaderna för goda arbetsvillkor.

Therese Svanström
Ordförande

Magnus Lundberg
Jurist